

Ton de Zeeuw

Aangebrand

Een food-mystery om je vingers bij af te likken



Karakter Uitgevers B.V.

3

Tabak

Jan Tabak is de gevierde presentator van het tv-programma *Ramkoers*, waarin quasislachtoffers hun zogenaamde kwelgeesten – verbaal – te lijf mogen gaan. Hij heeft iets engs over zich, iets waar sommige vrouwen voor vallen maar waaraan anderen, vooral ook mannen, zich ergeren. Het is zijn air: zijn haar, zijn zorgvuldig mediterraandonker geverfde coupe, zijn smetteloze kostuums, de uitbundig gesneden overhemden met groteske stropdassen, zijn hanige manier van lopen. En de volkomen foute Amerikaanse convertible waarin hij zich verplaatst. Een bak met witte banden en een zilveren hoefijzer op de grille. Een achtcilinder die nog meer zuipt dan zijn baas.

Een ijdelruit kortom, een non-valeur van het zuiverste water, deze Jan Tabak. Maar hij heeft carte blanche bij de omroepbazen vanwege de uitstekende kijkcijfers van zijn programma's.

Zijn pad voerde niet meteen naar de omroep want hij heeft een achtergrond als standwerker en eigenlijk was hij voorbestemd dat te blijven. Zo'n man op de markt die voor een aan-

dachtig maar aanvankelijk nogal sceptisch publiek een stuk textiel volsmeert met teer, er dan Yaf Met Groene Enzymen op spuit en het wonder geschiedt: schoon als een babybil. 'Koop dit uitzonderlijke artikel voor slechts twee vijfennegentig per fles, drie flessen voor een tientje!' Jans vaste tekst, succes verzekerd. Ook al was de 'teer' eigenlijk chocopasta. 'Ja, komt u maar. Ziehier de sensatie van de schoonmaakbeurs van Parijs: nu al exclusief in Nederland. Twee jaar garantie bij mij persoonlijk, vraag naar Ronaldo Impero, dat ben ik. Rechtstreeks geïmporteerd uit de fabrieken in Milaan. Alle modehuizen daar gebruiken het elke dag. Komt u maar!'

Toen de grond te heet onder zijn voeten werd, stapte Jan Tabak over op caravans. Elke week een uitnodigende advertentie in *De Courant* en daar kwamen de gezinnen op zaterdaginspectie. Vol vragen. Of vier volwassenen, vijf kinderen en een bouwvier in zo'n caravan konden slapen. Of ze met zo'n ding over de Dolomieten konden. Of 'ie sterk genoeg was om een wagonlading bielzen te verslepen naar de camping in Luxemburg. 'Túúrlijk,' zei Jan. 'U krijgt van mij levenslange garantie!' Hij verkocht ze als wórstenbroodjes. Tot het ministerie van Verkeer en Waterstaat hem wilde laten vervolgen wegens het bedreigen van de verkeersveiligheid.

Tabak stapte meteen over op video. Gouden handel aanvankelijk, en zeker daarna, want de morsige filmpjes uit het toenmalige Joegoslavië brachten hem op een lucratief idee: dat kon hij zelf! Hij kocht een dure camera en in zijn kennissenkring ronselde hij een paar Lekkeren Wijven (cafévriendinnen met geblondeerde suikerspinkapsels en andere Dolly Parton-features) plus drie potente hassebassers die voor een kratje bier, een patatje oorlog én de welwillende meegaandheid van voornoemde stoeiprinsessen best bereid waren hun broek te laten zakken.

Jan liep binnen, verscheen met steeds meer gouden sieraden in het openbaar en liet zich op zeker moment, als een Hollandse Hugh Hefner, begeleiden door een paar prachtige snollen die hij wat zwart geld toeschoof in ruil voor het enkele uren per dag in zijn aanwezigheid mooi zitten wezen en naar fotografen lonken. Dat lokte weer tv-producenten aan en, om kort te gaan, de dunne scheidslijn tussen de markt en de omroep, tussen doublé en klatergoud, was snel overschreden. Jan Tabak hoefde slechts zijn verbale kwaliteiten te tonen plus de bereidheid debiele spelletjes voor volwassenen te presenteren ('Hoeveel weegt een kilo kaas?') en zijn kostje was gekookt: het Mediapark werd zijn nieuwe habitat.

Jarenlang deed hij daarna emo-tv bij de Gristelijke Omroep: mensen die elkaar absoluut niet konden uitstaan 'tot elkaar' brengen. Of slijmreisjes met quasisterretjes naar pronkvilla's aan zee. Naar Afrikaanse landen bij voorkeur, met veel tranenshots, larmoyante montage en smeltende strijkers boven de voice-over uit. De sterretjes deden zich voor de camera altijd heel braaf voor, maar daarna neukten ze als konijnen. In het zwembad, op de binnenplaats en zelfs in de regiehut. Terwijl Jan Tabak ('even een boodschap doen') hetzelfde deed met zwarte meisjes van dertien die hij betoverde met mobieltjes of een spelcomputer.

Eén keer werd hem dat bijna fataal, toen zo'n kind probeerde aangifte te doen. Hij kon zijn nek op het nippertje redden door voorspraak van een lokaal parlamentslid, met wie hij, op kosten van voornoemde Gristelijke Omroep, de vorige avond had gezopen, gedineerd en gehoereerd. In een aanval van mildheid wilde de gezonnebrilde zwarte parlementariër namelijk een gebaar maken naar zijn blanke gelegenheidsvriend. Zo kon hij tegelijk iets terugdoen voor de miljoenen-subsidies uit Nederland (bestemd voor landbouwtractoren,

schooltjes, waterputten en zo, maar aangewend om de enige geasfalteerde weg in het land, die van de luchthaven naar het paleis van de president, ook stráátverlichting te geven).

Met *Ramkoers* was het voor Jan allemaal anders geworden. Zelf vond hij dat hij erop vooruit was gegaan, dat hij zich meer journalistiek kon presenteren. Journalistiek? Door stagiaires bedachte vragen oplezen van een autocue? En er een gezicht bij trekken alsof hij Walter Cronkite himself was? Jazeker, Tabak had het allemaal onder controle en hij beleefde er oprecht genoeg aan iemand die door zijn redactie als slechterik was uitverkoren, tot de grond toe af te branden.

De directeur van een borstelfabriekje in het oosten van het land, bijvoorbeeld. Die een – naar later bleek onterechte – aantijging vanuit zijn personeel vertaald zag in een tendentieuze stukje in de lokale krant en daarna in een openbare en beledigende schrobbering in Tabaks programma. De arme, zenuwachtige en zwetende man overleefde een week later maar ternauwernood de uitzending: bij het zien van de in zijn nadeel nagemonteerde beelden kreeg hij een hartaanval. Slechts door het snelle en accurate optreden van regionale 112-ers kon hij het navertellen. Toen Tabak daar in een landelijk dagblad op werd aangesproken, deed hij het voorval lacherig af met gemeenplaatsen. *'It's all in the game,'* vond hij, alsof zijn 'journalistieke' show nu ineens een commercieel tv-spelletje was.

Voor deze Jan Tabak viel de jackpot helemáál op zijn geverfde hoofd toen hij volkomen onverwacht de Nipkowschijf kreeg. De jury van deze belangrijke tv-prijs, doorgaans geconditioneerd op het uitsluitend bekronen van VPRO-programma's, had na een iets te overvloedig en ruim besprenkeld selectiediner een pijnlijke vergissing gemaakt. Tabak was ver-

ward met een door Greenpeace gesponsorde Nijmeegse kraaker annex filmer. Sindsdien mocht Jan zijn *Ramkoers*-filosofie, of wat daarvoor doorging, ook komen toelichten bij programmamakers die zijn duidende oneliners als ‘maatschappelijke relevantie’ en ‘ontmaskering van de zelfverrijkers’ als honingdruppels opzogen. Jan Tabak, kortom, kon de komende Televizier-Ring niet meer ontgaan.

Helaas, helaas. Er is dat akkefietje met een bekende horecaman, waar we later op terug zullen komen. Eerst moeten we even mee naar Studio 22, waar een spraakmakende aflevering van *Ramkoers* door klapvee uit Alkmaar en Etten-Leur wordt toegejuicht. En, op aanwijzing van de floormanager, nóg twee keer. De mensen applaudisseren hun handen kapot als Tabak zijn bekende glimlach tevoorschijn tovert en kushandjes uitdeelt. Zij zouden iedere andere presentator ook zo’n open doekje hebben gegeven, maar nu doen ze extra hun best omdat de producenten van het publieke, dus ongesponsorde, programma hebben beloofd hen naar hun autobussen terug te laten gaan met plastic handtassen vol Unilever-artikelen.

Bij de uitgang van de studio is er even een oploope door dat sommige gasten te lang napraten en te traag in hun jassen glijden. De mensen in de zaal moeten daardoor iets langer op hun plek blijven staan. Niet zo erg natuurlijk, want nu krijgen ze de gelegenheid om even rond te kijken. Naar de cameramensen die hun spullen aan het afbouwen zijn, de technici, de regiemenen.

En naar de presentator, die in de coulissen degene heeft gevonden met wie hij tijdens de opname al steeds oogcontact had gezocht. Een vrouw, Jan Tabaks fans zien het. Een riant geschapen dame die niet de tijd neemt het tafereel aan het oog van het publiek te onttrekken maar haar held om de hals valt

en hem onstuimig kust. Pas als ze opkijkt, herkennen de voorste dames haar: Cora Traarbach, de beroemde en al even bewierookte superkokkin van SBS.

Flash! doet het cameraatje van de snelste toeschouwster, tante Mieke uit Roosendaal. Niet zomaar een tante maar een bijdehante, want diezelfde avond kan RTL's *Show&Zo* met haar digitale beelden een item van twee minuten vullen.

4

Dessertkaart

Een smalle tosti van notenbrood met geitenkaas en een marmelade van blauwe vijgen (leuke vondst) gevolgd door een onweerstaanbare schoonheid van kastanjemousse (gepoft, gepeld, daarna in melk gegaard, gepureerd, opgeklopt met room en op de bodem geschept van een fors bourgogneglas), daarop een laagje heldere karamel en ten slotte een kraag van lichtgeslagen ongezoete room met een beetje vanille. En dat dan van onderuit lepelen.

Wow! Nic Hak veegt zijn lippen af met het gesteven damasten servet en zakt achterover in zijn fauteuil. Sjonge, dit is smullen geweest. Hier, in deze Bussumse zaak, staat een kok in de keuken die van wanten weet. Hij kijkt even om zich heen om zich ervan te overtuigen dat niemand op hem let en maakt een paar aantekeningen op het in vieren gevouwen A4'tje dat hij voorzichtig uit zijn binnenzak heeft gehaald. Met zijn onafscheidelijke potloodstompje, uiteraard. Hij is tevreden: dit soort zaken maken zijn dag goed, prima bediening, aangename ambiance, mooie wijnen en dus die uitstekende keuken.

Mooi besluit trouwens van een lunch die al zo mooi was begonnen met een Canadees kreeftje, gekookt in court bouillon met vadouvankruiden, met het mes grof tot tartaar gesneden en aangemaakt met schaaldierensaus, opgediend met een mayonaise van bloemkool met laurierpoeder.

Nic knikte instemmend bij dat laatste: laurier en kreeft, vindt hij, verdragen elkaar heel goed. Het gerecht was verder afgemaakt met fijngesneden komkommer, appel, courgette en een beetje fleur de sel en er was een salade bij van frisée, notensla en slahartjes met een vleugje vanille en een quenelle kreeftenmousse.

Klasse hoor, Nic wist bij die entree al dat hij over dit Gooi-se restaurant zou gaan schrijven. Mooie wijn erbij ook: witte Saint Péray 'Les Figuiers' uit de Rhône. Gemaakt van de lokale druiven roussanne en marsanne met een beetje houtlagering. Kruidig, pepertje, beetje anijs en laurier, en uiteraard vanille vanwege dat Franse eiken. Een rijke en toch frisse wijn.

Nic is inmiddels op rood overgestapt. Een Morgon, zo'n traditionele beaujolais zoals 'ie ooit bedoeld was: hij stelt tevreden vast dat er cru's zijn die het gelukkig hebben overleefd, mooie en soepele beaujolaiswijnen die nog niet kapotgemaakt zijn door het marketingvolk uit Parijs dat de verwoestende primeurrace bedacht en daarmee het merk verlaagde tot de jaarlijkse supermarktaanbieding van zoetzure regen.

Hij neemt een ferme slok (beetje droppig, valt hem op) en denkt na. Hij is in zijn eentje naar dit restaurant gekomen omdat zijn hoofdredacteur, die wel eens met hem meereist (en zich dan als een blij kind gedraagt) geen tijd had. En dat aardige meisje van de opmaakredactie dat hem vorige week vergezelde naar De Kersentuin ('routine-inspectie') zou dolgraag

meegegaan zijn maar ze was, zei ze, heftig aan het diëten. En daar paste een stevige lunch dus niet bij.

Bovendien vond ze Bussum te ver weg. Bussum! Vanuit Amsterdam! Om dat ver te vinden moet je wel een echte Mokumer zijn, denkt Nic. Hij herinnert zich de smeekbede van de hoofdredactie aan de vrouwenpagina, een halfjaar geleden, om nou eens een keer kopij te zoeken b́uiten Amsterdam. En wat hadden die meiden gedaan? Ze waren zowaar beland in Amstelveen! En nog nijdig ook toen iemand het maar weer eens een keertje uitlegde. Nic grinnikt opnieuw over hun verontwaardiging. Ze wílden het dus niet begripen.

Er komt een in het zwart geklede man aan tafel die informeert of het allemaal gesmaakt heeft maar, volgens algemene horecagewoonte, niet echt geïnteresseerd lijkt in Nics antwoord. Hij heeft de dessertkaart bij zich. ‘Ik heb net al zoiets op hoor,’ zegt Nic goedgemutst, van plan om vandaag iedereen aardig te vinden. ‘De maítre is koffie voor me halen.’

De ober kijkt om zich heen en legt de kaart voor Nic op tafel. ‘De keuken biedt u een extra dessert aan,’ zegt hij. ‘Ik zal mijn collega even inseinen.’ Gehaast verdwijnt hij door het klapdeurtje terwijl Nic de kaart naar zich toetrekt en hem openslaat.

Wat hij ziet treft hem als een vuistslag. De kaart is van onder tot boven beplakt met foto’s en hij ziet in één oogopslag dat het allemaal foto’s van hemzelf zijn. Allemaal op zijn minst gênant en sommige zelfs compromitterend.

Nic knarsetandt. ‘Wat is dit in godsnaam?’

Stuk voor stuk foto’s waarop hij op de een of andere manier in het middelpunt van de belangstelling staat. Vróuwelijke belangstelling. In een café, in een hotel, in een kampeertent – ja, zelfs in een kleedhokje. Overal hijzelf in, zeg maar, nogal

opgewonden toestand, soms bloot en soms – Nic zakt van schaamte bijna door zijn stoel – met zijn, eh, ding parmantig omhoog.

Nics koffie wordt op dat moment binnengebracht en de maître fronsde de wenkbrauwen bij het zien van het zorgelijke gezicht van zijn laatste klant. Zonder iets te zeggen overhandigt Nic hem de kaart. De man trekt wit weg. ‘Maar dat...’ stamelt hij, ‘d... dat is geen kaart van ons. Hoe komt u hieraan?’

‘Van uw collega.’

‘Welke collega? Ik heb vandaag helemaal geen collega, ik draai deze dienst alleen.’

‘Die man die hier net was, een ober van jullie.’

‘En hij gaf u die kaart? Dat kan helemaal niet. Hoe zag hij eruit?’

Nic voelt een vermoeidheid opkomen en wil eigenlijk zo snel mogelijk afrekenen en weg. Hij beseft dat er iets niet klopt, dat er iets buiten zijn wil om in gang is gezet. Wát weet hij niet, maar het staat hem niet aan. Juist als hij wil gaan staan, zwaait het klapdeurtje open en daar verschijnt de chef. Schone buis aan, handen gewassen, haartjes gekamd. Hij komt met uitgestoken hand op hem af met een stem als een veilingmeester.

‘Lang geleden, Nic! Wist je niet, hè, dat ik deze zaak heb overgenomen!’

Sander van Zon. Meesterkok, wonderkind, juniorsouschef bij Georges Blanc in Vonnas. Daarna gekookt in de Bokke-doorns, de Swaen, Amstel Hotel en Dorset Mansion House.

Nic herkent hem meteen. ‘Jezus Sander, ik dacht dat jij op Sint-Maarten stond te wokken voor willige toeristes. Ik heb daar vorig jaar nog de draak mee gestoken in het stuk dat ik over je schreef bij je afscheid van de Alliance.’

‘Dat was drie jaar geleden, Nic. Het leven gaat snel, man. In die tussentijd heb ik een compleet huwelijk aangegaan, overleefd en weer ontbonden. Een heel leven zozeged. Samen-gebald in zesendertig maanden. Ik ben nu terug op de plek waar voor mij alles begon, het Gooi. In m’n eentje. Heerlijk. Mij krijgen ze hier zelfs met tien paarden niet meer weg.’

Nic voelt de spanning van zo-even wegzakken. Beide mannen vallen elkaar in de armen als oorlogsveteranen op een reünie en de maître doet wat hem op dit moment het beste lijkt: hij zet ongevraagd een koele Meursault met twee grote bourgogneglazen op tafel en trekt de kurk met een plof uit de hals. De geplakte dessertkaart wil hij decent wegtrekken maar Nic is hem voor. Hij zwaait ermee voor Sanders ogen en vouwt hem lachend open.

‘Leuk, Sander. Ik schrok me eerst kapot maar nu snap ik dat jij erachter zit. Je had me mooi tuk, man. Als mijn hoofdredacteur bij me was geweest, was ik echt de lul geweest. Sjonge, ik was dit allemaal al bijna vergeten. In Antwerpen was dat: ik was wezen stappen met Mark Verschuur van de kunstredactie en hij had voortdurend een camera om zijn nek. Nu ik jou zie, valt het kwartje: jij en hij waren dikke maatjes, schoolvrienden uit Hoorn of zoiets. Jij hebt die foto’s van hem gekregen! Ik begrijp het. Geestig hoor, mooie timing, petje af.’

Sander is een beetje bleek geworden en gaat met zijn wijsvinger langs de versierde menukaart. ‘Die foto’s komen niet van mij, Nic. Die kaart ook niet. En die collega van jou, Mark Verschuur, die ben ik zes jaar geleden al uit het oog verloren.’

Nic krijgt een gevoel alsof de grond onder hem begint weg te zakken. Hij laat alles even op zich inwerken voor hij reageert. ‘Ik begin verdomme te vrezen dat je gelijk hebt, Sander. Ik heb Mark ook al een tijd niet meer gezien. Hij is de pr in

gegaan, geloof ik. Voorlichter bij Verkeer en Waterstaat of zoiets. Hij hield van een slok en kende alle Belgische bieren bij naam. We zijn samen een aantal keren wezen stappen van Gent tot Turnhout en van Antwerpen tot Hasselt. Hij kent Vlaanderen op z'n duimpje, en sjonge, wat een beest was dat. Maar deze foto's, daar word ik dus niet goed van.'

Pas op dat moment zien ze de tekst die op de achterkant van de kaart is geschreven. Met viltstift gekrast, alle letters een paar keer extra overgetrokken om de boodschap kracht bij te zetten:

EEN GEWAARSCHUWD MENS TELT VOOR TWEE